

Österåkers kommuns styrdokument

Datum för antagande: 2024-04-22 § 2:10, rev 2025-12-08, 8:10

Diarienummer: KS 2024/0044

Antagen av: Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig: Samhällsbyggnadsförvaltningen

Regler och tillämpningsanvisningar (riktlinjer) för skolskjutsverksamheten i Österåkers kommun för elever i förskoleklass, grundskola och anpassad skola

Regler och tillämpningsanvisningar (riktlinjer) för skolskjutsverksamheten i Österåkers kommun för elever i förskoleklass, grundskola och anpassad skola

I. Bakgrund

Rätten till skolskjuts regleras huvudsakligen i Skollagen (2010:800). Skolskjuts är en rättighet för de eleverna i förskoleklass, grundskola, anpassad skola och anpassad gymnasieskola med offentlig huvudman som går i den skolenhet där kommunerna har placerat dem och som uppfyller skollagens förutsättningar för att beviljas skolskjuts (huvudregeln).

Utgångspunkten för bedömningen om rätt till skolskjuts föreligger är:

- Färdvägens längd
- Trafikförhållandena
- Funktionshinder
- Annan särskild omständighet

Även elever som går i förskoleklass, grundskola, anpassad skola och anpassad gymnasieskola i andra skolenheter än den enhet där kommunen skulle ha placerat dem eller som går i förskoleklass, grundskola, anpassad skola och anpassad gymnasieskola anordnad av fristående huvudman kan ha rätt till skolskjuts om vissa ytterligare förutsättningar än de ovan angivna är uppfyllda. Utgångspunkten för dessa förutsättningar är att anordnande av skolskjuts för dessa elever kan ske utan att det medför organisatoriska och ekonomiska svårigheter för kommunen (tilläggsregeln).

De ovan återgivna förutsättningarna benämns nedan som huvudregeln respektive tilläggsregeln.

Särskild prövning i varje enskilt fall

En prövning av rätten till skolskjuts ska ske individuellt i varje enskilt fall med utgångspunkt i de författningsbestämmelser som reglerar rätten till skolskjuts. Samtliga förutsättningar som kan grunda rätt till skolskjuts ska prövas och det ska i varje enskilt fall framgå att prövningen haft en sådan omfattning.

Allmänna kommunikationer, skolbuss och särskild skolskjuts

Skolskjuts kan beviljas genom allmänna kommunikationer, av kommunen anordnad skolbuss eller genom särskild anordnad skolskjuts. Med allmänna kommunikationer avses ordinarie linjetrafik och med särskild skolskjuts avses fordon som inte går i ordinarie linjetrafik.

2. Vem är berättigad till skolskjuts?

Elever i förskoleklass, grundskola, anpassad skola och anpassad gymnasieskola som har Österåkers kommun som hemkommun har rätt till skolskjuts i enlighet med gällande författningsbestämmelser och dessa riktlinjer.

Med hemkommun avses den kommun som personen är folkbokförd i. För den som är bosatt i landet utan att vara folkbokförd här avses med hemkommun den kommun som han eller hon stadigvarande vistas i eller, om han eller hon saknar stadigvarande vistelseort, den kommun som han eller hon för tillfället uppehåller sig i. Detsamma gäller den som är kvarskriven i en kommun enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481).

Elever inom fritidshemsverksamhet är inte berättigade till skolskjuts (i vissa fall kan dock transport genom turbunden kommunal färdtjänst bli aktuellt, detta är dock en särskild prövning som utgår från färdtjänstlagstiftningen och inte skollagstiftningen).

För elev bosatt på ö utan bro- eller vägfärjeförbindelse gäller att skolskjuts i första hand sker med reguljär båttrafik. Om reguljär båttrafik saknas ska huvudregeln vara att vårdnadshavare erbjuds så kallad självskjutsersättning för att skjutsa elev över vatten till och från närmaste hållplats för allmänna kommunikationer eller uppsamlingsplats för skolbuss på fastlandet eller ö med broförbindelse/färjeförbindelse.

Ersättningen för självskjuts med båt ska följa Skatteverkets regler motsvarande faktisk kostnad för resa med båt. Ersättningen ska årligen fastställas av Kommunfullmäktige.

Ersättning utgår för påbörjad enkel resa samt tillägg per påbörjad sjömil. Ersättning betalas ej ut retroaktivt.

3. Elevens bostadsadress

Utgångspunkten för elevens rätt till skolskjuts utgörs av elevens bostadsadress vilken som huvudregel är densamma som elevens folkbokföringsadress. I vissa fall kan utgångspunkter utgöras av en bostadsadress som inte är elevens folkbokföringsadress t.ex. vid placering i korttidsboende.

I vissa fall vid gemensam vårdnad anses eleven ha två bostadsadresser. Dessa fall benämns nedan växelvis boende. Om förutsättningarna för växelvis boende är uppfyllda ska en bedömning av elevens rätt till skolskjuts göras med utgångspunkt i elevens båda bostadsadresser.

Förutsättningar för växelvis boende

- Båda bostadsadresserna är belägna inom Österåkers kommun
- Eleven har sin ena bostadsadress belägen inom området för den skola som anvisats av kommunen

- Boendet ska bygga på ett fast och varaktigt arrangemang och vara likvärdigt fördelat på de båda adresserna, t.ex boende varannan vecka på respektive adress. Det likvärdiga boendet och att det är fråga om ett fast arrangemang ska styrkas av vårdnadshavarna. Antingen genom uppvisande av beslut från myndighet, skriftlig överenskommelse mellan parterna eller genom underskrift av vårdnadshavarna på därför avsedd blankett.

4. Avstånd

Avstånd är en lämplig första utgångspunkt för bedömningen av om en elev har rätt till skolskjuts. Elever i förskoleklass, grundskola, anpassad skola och anpassad gymnasieskola som går i den skolenhet där kommunen har placerat dem har rätt till skolskjuts, i första hand i form av SL-kort eller skolbuss, om avståndet mellan bostaden och skolan överstiger

2 km för elev i förskoleklass

3 km för elev i skolår 1–3

4 km för elever i skolår 4–9

I första hand ska allmänna kommunikationer användas. En bedömning måste alltid göras om elevens färdväg från hemmet till aktuell hållplats för allmänna kommunikationer eller skolbuss inte överstiger längsta avstånd för färdvägens längd enligt ovan och om den uppfyller kraven på säkra trafikförhållanden och om eleven i övrigt har förutsättningar att på egen hand ta sig till anvisad hållplats (t.ex. funktionshinder). Om avståndet mellan hemmet och närmaste hållplats för linjebuss eller skolbuss överstiger ovan angivna kilometeravstånd kan elev beviljas särskild anordnad skolskjuts (taxi)

Vid bedömning av skolskjuts med allmänna kommunikationer ska kontrolleras så att tidtabeller på ett acceptabelt sätt överensstämmer med elevens schemalagda skoltider. Om tidtabellen medger att allmänna kommunikationer endast kan användas i en färdriktning så ska allmänna kommunikationer användas i den färdriktningen såvida det inte finns skäl för annan bedömning för att kunna uppfylla skolagens krav på skolskjuts.

Uppsamlingsställen och närmaste hållplats för allmänna kommunikationer

I de fall resa kan ske med allmänna kommunikationer eller samåkning kan ske från angivna uppsamlingsställen ska eleven själv ta sig till SL-hållplatsen alternativt uppsamlingsstället om gångavstånd mellan bostaden och SL-hållplatsen respektive uppsamlingsstället inte överstiger;

2 km för elev i förskoleklass

3 km för elev i skolår 1-3

4 km för elev i skolår 4-9

Enhetlighet inom område

Likformighet skall eftersträvas inom ett väl avgränsat bostadsområde när det gäller rätten till skolskjuts, vilket kan innebära att elever får skolskjuts trots att de har kortare skolväg än vad dessa riktlinjer säger. På motsvarande sätt kan en restriktivitet tillämpas så att skolskjuts ej erhålles om en del elever inom ett

väl avgränsat bostadsområde har ett något längre avstånd till skola eller hållplats/upsamlingsplats än vad dessa riktlinjer säger.

5. Väntetider

Särskild skolskjuts på grund av för lång väntetid

Särskild skolskjuts (taxi) beviljas om eleven är berättigad till skolskjuts och om väntetiderna med den ordinarie linjetrafiken eller skolbuss normalt överstiger 1 timme per dag.

Elevens ordinarie schema är utgångspunkt vid bedömningen. Längre väntetider kan uppstå tillfälligt t.ex. på grund av inställda lektioner eller liknande. Förseningar eller tillfälligt inställda turer med den ordinarie linjetrafiken berättigar inte till särskild skolskjuts.

6. Trafikförhållandena

Oavsett ovan nämnda avståndsregler kan skolskjuts beviljas om eleven till följd av trafikförhållandena enligt skollagen är berättigad till skolskjuts mellan hemmet och skolan, mellan hemmet och hållplats för linjetrafik eller mellan hemmet och anvisat uppsamlingsställe. Bedömningen görs av skolskjutsansvarig med stöd av trafikplanerare.

7. Funktionshinder

Vid funktionshinder ska en bedömning göras av huruvida funktionshindret påverkar elevens möjligheter att ta sig till skolan. Det ankommer på eleven och dess vårdnadshavare att presentera relevanta underlag för bedömningen. Sådant underlag kan t.ex. bestå av medicinskt utlåtande från läkare etc.

Kommunen har även ansvaret för att tillse att elev med tillfälligt funktionshinder erbjuds skolskjuts om det behövs för att eleven kostnadsfritt ska ta sig till skolan och fullgöra skolplikten. Det saknar betydelse vad det tillfälliga funktionshindret består i eller hur uppkommit.

Vid helt tillfälliga funktionshinder föreligger inte rätt till skolskjuts.

I prövningen av huruvida funktionshinder föreligger som medför att skolskjuts kan beviljas ska handläggande tjänsteman alltid kontrollera möjligheterna att få kostnaderna för skolskjuts täckta av en eventuell försäkring.

8. Annan särskild omständighet

Skollagen innehåller även en skyldighet för kommunen att anordna skolskjuts för elever på grund av ”annan särskild omständighet”. Syftet med denna punkt är att fånga upp situationer där det framstår som nödvändigt eller motiverat att bevilja skolskjuts trots att skolskjuts inte kan beviljas på grund av färdvägens längd, trafikförhållandena eller funktionshinder hos elev.

Bedömningen görs utifrån de förutsättningar som är aktuella i det enskilda ärendet. Det kan t.ex. vara fråga om hotsituationer, mobbingsituationer, särskilda sociala omständigheter etc.

9. Skolskjuts enligt tilläggsregeln

Elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem eller går i en annan kommuns förskoleklass, grundskola på grund av särskilda skäl eller på grund av eget val är endast berättigade till skolskjuts om de uppfyller skollagens krav på skolskjuts till följd av färdvägens längd, trafikförhållandena, funktionshinder eller annan särskild omständighet och om skolskjuts kan anordnas utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

Utgångspunkt för bedömningen enligt tilläggsregeln, är utfall anordnandet av skolskjuts i dessa fall kan ske utan att detta medför ekonomiska eller organisatoriska svårigheter för kommunen. Bedömningen grundas på vilken skyldighet att bevilja skolskjuts som kommunen skulle haft, i det fall eleven valt att gå i den skola som han eller hon placerats i. Om en elev är berättigad till skolskjuts till en skola som kommunen anvisat som placeringsskola, och eleven väljer att gå i en annan skola än den anvisade ska även i det fallet skolskjuts beviljas, förutsatt att valet inte ger upphov till ekonomiska eller organisatoriska svårigheter för kommunen.

Utgångspunkten för bedömningen av ekonomiska svårigheter utgörs alltså av den kostnad kommunen skulle ha haft för skolskjuts om eleven gått i den skola som kommunen skulle ha placerat eleven i. Om skolskjutsen till den av eleven valda skolan är dyrare än vad det skulle ha varit i placeringsskolan saknas rätt till skolskjuts. Detta innebär att skolskjuts till skolor utanför kommunen endast beviljas om de sker med allmänna kommunikationer. Motsvarande bedömning görs med beaktande av de organisatoriska svårigheter som kan uppkomma.

Om förutsättningarna för skolskjuts enligt tilläggsregeln inte är uppfyllda till följd av organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen har eleven inte heller rätt att få ersättning för skolskjuts upp till det belopp som skolskjutsen skulle ha kostat om eleven valt att gå i placeringsskolan.

För elever som går i kommunal skola eller i fristående skola utanför Österåkers kommun föreligger rätt till skolskjuts med allmänna kommunikationsmedel om kravet på avstånd till anvisad skola inom Österåkers kommun är uppfyllt.

10. Avsteg från riktlinjerna

Riktlinjerna utgör tillämpningsföreskrifter till gällande författningsbestämmelser om skolskjuts. Om riktlinjerna i något avseende strider mot författningsbestämmelser eller mot fastställd tolkning av skolskjutsbestämmelserna ska riktlinjerna inte tillämpas i dessa delar.

Om det på grund av särskilda skäl skulle framstå som orimligt att tillämpa gällande riktlinjer på sätt som föreskrivs i ett enskilt ärende ska ärendet tas upp till behandling i nämnden och nämnden kan då i det enskilda fallet besluta om annan tillämpning av riktlinjerna.

I 1. Ändrat behov

Beslut om skolskjuts fattas för ett läsår eller en termin i taget. Av beslutet ska det framgå att beslutet är tidsbegränsat. Av beslutet ska det också framgå att kommunen vid förändring av de omständigheter som legat till grund för skolskjutsbeslutet kan komma att ändra beslutet.

Den enskilde eleven och dennes vårdnadshavare ska informeras om att de omgående ska anmäla till kommunen om de förutsättningar som låg till grund för kommunens beslut att bevilja skolskjuts förändrats.

I 2. Förkomna SL-kort

Eftersom elev/vårdnadshavare kan registrera SL-kortet och därigenom har möjlighet att erhålla ersättningskort vid förlust av kortet ersätter kommunen inte förkomna/förlorade SL-kort.

I 3. Försenade elever

Skolskjutsen kan inte vänta på elever som inte finns på uppsamlingsstället/utanför bostaden eller vid uppsamlingsstället i skolan på utsatt tid. Anges avgångstiden som ett klockslag ska eleven finnas på den anvisade platsen på utsatt tid. Anges avgångstiden som ett tidsintervall ska eleven finnas på den anvisade platsen när tidsintervallet börjar (Exempelvis: Anges avgångstid för exempelvis skolbuss eller skoltaxi till kl. 07.05- 07.10 ska eleven finnas på uppsamlingsstället kl. 07:05) Om eleven är försenad till den ordinarie turen beviljas inte någon extratur.

I 4. Avbokning av särskild skolskjuts

Vid sjukdom eller annan tillfällig avbokning av särskild skolskjuts ska vårdnadshavare kontakta transportör så snart det är möjligt. Information om telefonnummer och rutiner lämnas separat. Vid fler än tre upprepade tillfällen där vårdnadshavare inte avbokat skolskjuts blir denne ersättningsskyldig för den merkostnad som kommunen i sin tur får betala.

I 5. Vid extrema förhållanden

Vid vissa extrema förhållanden såsom oframkomligt väglag, naturkatastrofer eller andra extraordinära omständigheter kan kommunen inte garantera att skolskjuts kan utföras i enlighet med vad som beslutats. I dessa fall utgår inte ersättning till eleven och dennes vårdnadshavare. Kommunen ska vid sådana tillfällen snarast upplysa om detta på kommunens hemsida.

Bilaga A Tillämplig lagtext

Regler om hemkommun 29

kap. 6 § SkoIL

Med en persons hemkommun avses i denna lag den kommun som personen är folkbokförd i.

För den som är bosatt i landet utan att vara folkbokförd här avses med hemkommun den kommun som han eller hon stadigvarande vistas i eller, om han eller hon saknar stadigvarande vistelseort, den kommun som han eller hon för tillfället uppehåller sig i. Detsamma gäller den som är kvarskriven i en kommun enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481).

Med hemlandsting avses det landsting som hemkommunen hör till.

Grundskolan

10 kap. 32 § SkoIL

Elever i grundskola med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Denna rätt gäller dock inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem eller som går i en annan kommuns grundskola med stöd av 25–27 §§. I de fall då det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen även anordna skolskjuts i dessa fall.

Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas.

10 kap. 25 § SkoIL (särskilda skäl)

En elev har rätt att bli mottagen i en grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola. Innan kommunen fattar beslut om att för ett visst läsår ta emot en sådan elev ska den inhämta yttrande från elevens hemkommun.

10 kap. 26 § SkoIL

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att kommuner får anordna särskild utbildning i sin grundskola. Föreskrifterna får innebära att elever från hela landet i mån om plats ska tas emot på utbildningen.

10 kap. 27 § SkoIL

En kommun får även i andra fall än som avses i 24 § tredje stycket, 25 eller 26 § ta emot en elev från en annan kommun i sin grundskola efter önskemål av elevens vårdnadshavare.

kap. 40 § SkoIL (fristående skola)

Hemkommunen ska anordna skolskjuts för elever som går i en fristående grundskola inom kommunen under samma förutsättningar som enligt 32 § andra stycket andra meningen gäller för elever som valt en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem.

*Anpassadskola***kap.****31 § SkoIL**

Elever i anpassad grundskola med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där undervisningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägen längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Denna rätt gäller dock inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem eller som går i en annans kommuns anpassade grundskola med stöd av 25 eller 26 §§. I de fall då det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen även anordna skolskjuts i dessa fall.

Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas.

11 kap. 25 § SkoIL (särskilda skäl)

En elev har rätt att bli mottagen i en anpassad grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens anpassade grundskola. Innan kommunen fattar beslut om att för ett visst läsår ta emot en sådan elev, ska den inhämta yttrande från elevens hemkommun.

11 kap. 26 § SkoIL

En kommun får även i andra fall än vad som avses i 24 § andra stycket eller 2 eller 25 § ta emot en elev från en annan kommun i sin anpassade grundskola efter önskemål av elevens vårdnadshavare.

11 kap. 39 § SkoIL (fristående grundsärskola)

Hemkommunen ska anordna skolskjuts för elever som går i en fristående anpassad grundskola inom kommunen under samma förutsättningar som enligt 31 § andra stycket andra meningen gäller för elever som valt en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem.

*Anpassad Gymnasieskolan***19 kap. 20 § SkoIL**

Elever i anpassad gymnasieskola med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Denna rätt gäller dock inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem eller som går i en annan kommuns anpassade gymnasieskola med stöd av 13 eller

14 §§.

I de fall då det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen även anordna skolskjuts i dessa fall.

Elevens hemkommun eller det landsting som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket.

19 kap. 13 § SkoIL (särskilda skäl)

En elev har rätt att bli mottagen i en anpassad gymnasieskola som anordnas av en annan kommun än hemkommunen, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens anpassade gymnasieskola. Innan kommunen fattar beslut om att ta emot en sådan elev ska den inhämta yttrande från elevens hemkommun.

19 kap. 14 § SkoIL

En kommun får även i andra fall än som avses i 13 § ta emot en elev från en annan kommun i sin anpassad gymnasieskola efter önskemål från elevens vårdnadshavare.

19 kap. 28 § SkoIL

Hemkommunen ska anordna skolskjuts för elever som går i en fristående anpassad gymnasieskola inom kommunen under samma förutsättningar som enligt 20 § andra stycket andra meningen gäller för elever som valt en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem.